

"We zijn nog altijd niet bezig met het versterken van kinderen"

De vragen die Martine Delfos zich stelt

Normaal gezien is het de interviewer die de vragen stelt, maar een beetje Kwajong draait de rollen graag om. Ditmaal polsten we bij Martine Delfos naar de vragen die zij zichzelf stelt.

Door Hans Berten

Waarom vinden we het zo moeilijk om kinderen rechten te geven?

"Het meest krachtige wapen om de weerbaarheid en kracht van kinderen te stimuleren is de bescheidenheid van de volwassene." Dit motto maakte ik indertijd voor de viering van 10 jaar rechten van het kind, en ik sta er nog altijd achter. Wij volwassenen zijn namelijk nog steeds niet bezig met empowerment van kinderen. We stellen in de eerste plaats de vraag: hoe krijg ik voor elkaar dat het kind doet wat ik wil en wat ik nodig vind voor het kind? Dat is empowerment van volwassenen dus! We zijn nog altijd niet bezig met de essentie van wie kinderen 'zijn'. Daar loop ik telkens weer tegen aan. Ook in onderzoek over kinderen komt die essentie vaak niet naar boven. Kinderen zeggen immers vaak wat zij denken dat wij willen horen, omdat ze toch weten dat er niet naar hen geluisterd wordt. Als wij fatsoenlijker waren in onze communicatie met hen, dan zouden ze ons dat wél vertellen. Als we besloten hebben dat we kinderen rechten willen geven, laat ons dat dan ook effectief doen. Daarvoor wil ik echt op de barricades vechten, en het bizarre is dat iedereen het de hele tijd maar met me eens is. Vroeger dacht ik dat men niks deed omdat het mensen niets kon schelen. Maar nu heb ik ontdekt dat ze niet weten wat te doen. Dan denk ik: pardon, is het zo erg?"

Hoe geef je kinderen wat ze echt nodig hebben?

"Als je een speeltuin ontwerpt, kun je kinderen daar gemakkelijk inspraak bij laten leveren. Toch is de kans groot dat we daarbij iets over het hoofd zien, terwijl het wel de basis is van het geheel. Kinderen willen namelijk dat er andere kinderen zijn! Ze willen zich met andere kinderen verbinden. De vraag is dan: hoe maak je een speeltuin die gericht is op 'samen zijn' en hoe zorg je dat ze daar naartoe komen? Voor mij gaan speeltuinen nu nog te vaak over het

"Het meest krachtige wapen om de weerbaarheid en kracht van kinderen te stimuleren is de bescheidenheid van de volwassene."

aanbod, over toestellen die opwindend zijn, en te weinig over die verbinding. Natuurlijk, een kind zal gebruik maken van een zandbak, als er niks anders is, of als er niemand in de buurt is. Zo'n kind vindt heus wel wat, maar dan luister je niet naar wat het écht wil. Waarom denk je dat kinderen graag naar school gaan? Omdat het een van de weinige plaatsen is waar ze nog andere kinderen tegenkomen.

De mens is in essentie een sociaal wezen. Mensen willen plekjes waar ze samen kunnen zijn. Ook jongeren hebben plekken nodig waar ze ongedwongen kunnen hangen. Niet zitten, want zitten is veel te serieus. Jongeren willen staande hangen, een beetje rondkijken, wat kletsen, weer iets anders doen, en nog wat kletsen maar dan met iemand anders. En dus moet je plekken voorzien waar dit vanzelfsprekend is. Zitbanken zijn dan wel leuk, maar dat is het nog net niet: jongeren willen namelijk in groepjes kunnen zitten, ze moeten dus ook uit elkaar kunnen gaan zitten."

Kunnen we speeltuinen gevaarlijker maken?

"Bij de inrichting van speeltuinen gaat de aandacht vaak naar het oefenen van beweging, maar dat vind ik zo ongelooflijk saai. Ik heb bijvoorbeeld nog nooit een speeltuin gezien die écht geschikt is om oorlogje te spelen. Nochtans, alle jongetjes willen dat. Wij doen daar lacherig over, reduceren het tot 'pief paf poef'. Maar daar gaat het niet over. Bij oorlogje spelen horen ellenlange gesprekken: wie krijgt welk geweer en hoe lang, hoe lang moet je dood op de grond liggen, enzovoort. Het gaat over afspraken maken, leren omgaan met elkaar en gehoorzaamheid in groep... Oorlogje spelen is het meest pacifistische wat er is! Het is winnen van de ander, tot de grens van schade. Er mag geen bloed aan te pas komen, er mogen geen blauwe plekken ontstaan, want het is een rollenspel."

In mijn perspectief moet je dus een gevaarlijke speeltuin maken, een terrein waar je kinderen niet zo goed kan zien, waar ze in bosjes zitten en zo. Daar zijn we bang van, niet zozeer omdat kinderen dan in bomen kunnen klimmen, maar vooral uit angst voor pedoseksuelen. Dan zeggen ouders: 'Je moet niet met vreemde mannen meegaan', wat kwetsend en beledigend is voor de helft van de mensheid. Bovendien is het niet waar, want kinderen kennen een heleboel mannen en die zijn helemaal niet verkeerd. Zo'n speeltuin kan dus alleen als je kinderen opvoedt, en voorlicht. Dat er mannen zijn die de drang hebben seks te hebben met kinderen, pedoseksuelen. Dat je als kind wel voelt dat er iets raars is, iets niet klopt, en dat je gewoon naar jezelf mag luisteren en je mag omdraaien en weggaan. Ook dat maakt deel uit van de communicatie. Dat hoort bij 'vrij' en dus buiten het zicht van volwassenen kunnen spelen."

Vrij spel, wat is dat eigenlijk?

"Als we als volwassenen een spel ontwikkelen, dan organiseren we vaak wat wij willen dat kinderen bereiken. En dat vind ik zo jammer! Kinderen hebben veel ruimte nodig om zich te ontwikkelen, zonder dat ze zelf weten wat ze doen. Ik kom even terug op het voorbeeld van 'oorlogje spelen'. Wij als volwassenen organiseren nooit oorlogje, en dat is maar goed ook, want we zouden het toch verkeerd aanpakken. Wij denken alleen maar: 'zo kinderachtig' of 'te agressief'. Wij zien niet wat kinderen allemaal leren door oorlogje te spelen. Net zoals we blind zijn voor de enorme capaciteit aan concentratie die ze kunnen opbrengen tijdens zo'n spel. Vrij spel is spelend leren. Dat zou dus de basis moeten zijn."

We hebben het veel te veel over het aanbod van spelen dat wij kinderen willen geven, terwijl ik het liever zou hebben over hoe gebruik te maken van de situatie: observeren, alert zijn voor signalen van kinderen, een spel opzetten, de spelregels introduceren, bijschaven waar ze dingen nog niet weten. Begeleiden, dus. Dat is een heel andere invalshoek. Het gaat om het kader scheppen waarin spelen mogelijk is. Met 'vrij spel' bedoel ik dus niet dat je kinderen maar wat moet laten aanmodderen. Ik zeg altijd: 'Kinderen moet je niet zomaar met kinderen laten spelen. Dat is een verschrikking. Ze bijten, spugen, pakken elkaars speelgoed af.' Grote ellende. Ouders weten dat en voeden intuïtief hun kinderen daarin op. We moeten dus begeleiden en ingrijpen daar waar wij weten dat kinderen het niet kunnen. Wij leren hen door opvoeding 'spelen'. Dat moeten we ons goed realiseren. Het is het grootste opvoedingssucces ever, want kinderen vinden het fantastisch om met elkaar te spelen."

Dr. Martine Delfos is biopsycholoog en werkzaam als wetenschappelijk onderzoeker, als therapeut, en als docent. Ze is oprichtster van het Psychologisch Instituut voor Consultatie, Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (PICOWO). Het opleidingsinstituut Delfos Academy in Utrecht draagt haar naam, maar is opgericht door Paul Roosenstein (Logavak).

Daarnaast publiceerde ze vanaf 1993 verscheidene handboeken en specialistische boeken, onder meer over gespreksvoering met kinderen en verschillen tussen mannen en vrouwen. Informatie over boeken, cursussen, lezingen en te downloaden artikelen vindt u op de website: <http://www.mdelfos.nl/>

